

Beretning 2017

Agenda Center Albertslund

I 2017 skulle det nye affaldssystem for alvor køres ind. Noget skulle justeres, andet skulle laves om. Noget skulle gentænkes, andet skulle prøves af – samtidig med at alle 28.000 albertslundere skulle lære at bruge det nye system og sortere deres husholdningsaffald i 7 fraktioner. Derfor var affaldssortering og ”Kredsløbsbyen” igen hovedoverskriften for Agenda Centeret i 2017. Alle byens brugte materialer skal ind i kredsløbet igen, ikke blive til affald og forurening.

I årets løb havde vi kontakt med de fleste af byens boligområder og konkrete samarbejder med 44 af dem, der tilsammen repræsenterer 60 % af byens boliger.

Agenda Centeret - kort

Vi er byens miljøcenter. Vores mål er, at gøre Albertslund bæredygtig! Derfor hjælper vi boligområderne, både med at øge genbruget og med at spare på el, vand og varme.

Vi arbejder for flere defællesskaber, miljømærkede og økologiske produkter i hverdagslivet, for flere solceller og debiler, og for mere natur - uden gift! Vi udvikler nye ideer og afprøver nye projekter, informerer, laver ekskursioner, har et stort netværk og samarbejder med kommunen.

Agenda Centeret er ikke en del af kommunen. Vi er uafhængige - og derfor først og fremmest borgernes medspiller, når man selv vil gøre sin hverdag og Albertslund lidt mere bæredygtig.

I Agenda Centeret bor også Kulturøkologisk Forening. Det er en medlemsforening, der arbejder med Bydiversitet, Trampesti, synliggørelse af kulturhistorien, bjørneklobekæmpelse og solceller til Afrika.

Fra skrald til værdi – det ka’ vi li’! Hovedopgaven i 2017 var ubetinget opfølgningen på det nye affaldssystem. De fleste boligområder startede op oktober og december 2016, flere kom med i 2017 og de sidste bliver koblet på i 2018-20. For de fleste er overgangen gået rimelig let og smidig, og opbakningen fra borgerne til mere sortering og genanvendelse har heldigvis ikke fejlet noget. Mange har endda givet udtryk for, at det var på tide. Byen har således taget et kæmpe skridt både i praksis og mentalt frem mod Kredsløbsbyen, hvor materialerne bruges igen og igen og igen. Kommunalbestyrelsens mål på den korte bane er, at 50 % af husholdningsaffaldet skal genanvendes i 2018, og at det stiger i de kommende år til 65 % i 2025 – det tror vi godt kan lade sig gøre. Dermed er vi dog ikke nået til vejs ende. 100 % genanvendelse er næppe helt realistisk, men vi skal meget tættere på end 65 %. Dertil kommer også opgaven med at få alt storskrald, bygge- og erhvervsaffald og næringsstofferne, der ryger i toilettet, ind i kredsløbet igen. Så vi er godt i gang, men der er også lang vej igen – og skridtene i 2017 var ikke bare en dans på roser.

**”Fra skrald til værdi –
det ka’ vi li’!**

Hovedopgaven i 2017 var ubetinget opfølgningen på det nye affaldssystem.”

Systemet udfordret. Først og fremmest har der været problemer med manglende / uregelmæssige tømninger. Det er meget kritisabelt, at Vestforbrændingen og skraldemanden ikke har formået at få tømt som aftalt. Det har givet anledning til stor frustration, vrede og ekstra arbejde for bestyrelser og ansatte rundt om i boligområderne. Når man oplever, at der sker fejl med tømninger igen og igen, mister man tålmodigheden med og tilliden til systemet. I ACA har vi ikke noget med det praktiske omkring tømningerne at gøre, men vi har fået rigtig mange henvendelser om det, vi har hjulpet borgere, bestyrelser og driftspersonale på vej gennem systemet, og vi har rejst det de rette steder, debatteret det til hudløshed og deltaget i møder i boligområderne både med og uden kommunen, Vestforbrændingen og skraldemanden. Langsomt er det blevet bedre og bedre hen over året, men vi mærker fortsat en utryghed rundt om i byen. Man håber det fungerer, men man er ikke sikker. Det skal det imidlertid komme til. Der kan selvfølgelig altid ske fejl, men grundlæggende skal systemet virke så godt, at der ikke er nogen grund til at have mistillid til, om tømningerne sker som lovet.

Tilliden til skraldemanden var også i risiko for at komme i frit fald, da vi oplevede at en af skraldebilerne blandede fraktionerne sammen. Straks vi fik meldingen, tog vi kontakt til de borgere, der havde oplevet episoden, vi gik til kommunen og Vestforbrændingen, der heldigvis også handlede hurtigt i situationen, så skraldemanden samme dag fik undersøgt, hvad der var sket, erkendte fejlen, lagde sig fladt ned, beklagede mange gange, og fik indskærpet over for alle medarbejderne, at sammenblanding af fraktionerne ikke må forekomme.

Da den nye affaldsordning blev indført oprettede vi en ”Hotline” man altid kunne ringe til, hvis man var i tvivl om, hvordan det ene eller det andet skulle sorteres. Det har rigtig mange gjort, men vi må også konkludere, at endnu flere har ringet om problemer med manglende tømninger, overfyldte beholdere, mangelfulde reaktioner på henvendelser, manglende bioposer og andre driftsmæssige forhold. I Herstedøster og Stadionparken var de særligt hårdt ramt, så de gik skridtet videre, og begyndte at tale om økonomisk compensation, fordi de betalte for en service, de ikke fik, når stativer og beholdere ikke blev tømt. Det ville være helt rimeligt, om de havde fået compensation, men problemet var, at i givet fald, så skulle alle andre borgere i byen betale compensationen til dem. Der er jo ikke andre steder,

Vestforbrændingen kan hente pengene. Men dybest set var deres ønske nu heller ikke at få penge retur, det var et desperat råb om at få systemet til at fungere – og det er det heldigvis stort set kommet til, hvorfor kravet om kompensation er gået i sig selv igen.

Tilpasning af tømmefrekvensen. En systemudfordring har også været at få tilpasset tømningerne i fællesområderne til de faktiske mængder. Den beregnede tømningsfrekvens passer ikke altid overens med det faktiske behov for tømning. Det er en logistisk udfordring med mange involverede og til tider lange forretningsgange. Men det er vigtigt at få systemet optimeret, så skraldebilerne ikke kører mere end højest nødvendigt, og hverken miljøet eller økonomien belastes unødigt.

Fremadrettet skal det måske heller ikke være på faste dage beholderne tømmes. Måske bliver det mere flydende. I hvert fald er vi med i opstarten af de første projekter med fuldmeldere i beholderne i boligområderne.

Meget plast. Men der har også været positive udfordringer. I Albertslund er vi rigtig gode til at sortere plast! Så gode at det i boligområder med affaldsstativer har givet store udfordringer, fordi plasten ikke kan være i kassetten. Beboerne maser den ned i kassetten, hvorefter den popper op, når skraldemanden henter den og flyver afsted med vinden. Det har skabt utilfredshed både hos beboere og skraldemænd. For at gøre en lang historie kort, har løsningen været omdeling af såkaldte Minimizere (en smart lille beholder man kan have på køkkenbordet til komprimering af den bløde plast), mulighed for også at bruge papirkassetten ude i affaldsstativet til plast, sætte en sæk med plast ved siden af affaldsstativet, nye plastcontainere og -kuber på centrale steder ved Trippendals-, Godthåbspark- og Vestcenteret, samt i Miravænget, Elmehusene og på Herstedlund, og hvis det stadig ikke er nok, må man tage på genbrugsstationen med sit plast.

Ved centeret i Godthåbsparken blev der samtidig opsat en kube til glas, da FAKTA i forbindelse med deres flaskeautomat havde store mængder ikke-pantbelagt glas, der endte i deres flaskerum.

Signe demonstrerer hvor rent plast skal være før det afleveres

Stativerne særlig udfordret. Nu er det imidlertid også sådan, at alle ikke sorterer lige godt. Flere (igen i områderne med individuelle affaldsstativer) der ikke rigtig er kommet i gang med sorteringen endnu, har derfor også oplevet, at skraldesækken bliver overfyldt – det kan naturligvis også ske, hvis man er en stor familie, og især hvis man har blebørn. Men det er ikke bare et problem for beboeren, det er det også for skraldemændene. Og er sækken alt for fuld, skal de lade den stå – til endnu større gene for beboeren. Det har naturligt affødt et ønske om, at få skraldesækken afhentet hver uge, som tidligere, i stedet for som nu hver 14. dag. Men vi er bare nødt til at fastholde, at det ikke er løsningen. Det vil være en dyr løsning - ikke bare for beboerne med meget restaffald, men for alle i hele boligområdet, også det flertal der godt kan klare sig med 14. dages tømning. Løsningen er at sortere bedre. At få mere ud af

skraldesækken og over i genbrugsfraktionerne. Og de der så alligevel har for meget restaffald, de kan anskaffe sig et ekstra skraldestativ, og dermed få tømt 2 skraldesække hver 14. dag.

I løbet af den proces har vi mange gange været rundt for at ”løfte låg”, for at tjekke hvor fulde skraldesækkene er, for at kunne vurdere omfanget af problemet og sammen med kommunen og boligområderne at finde løsninger.

Undervejs blev det da også nødvendigt med et fællesmøde for alle stativområder, der blev lavet en spørgeskemaundersøgelse og efterfølgende holdt vi møder med alle boligområderne hver især for at finde målrettede løsninger. Heldigvis har det lydt igen og igen, at man er tilfredse med sin ordning, men derfor skal det hele jo fungere alligevel.

Nem-Id og Ringeordning. I starten skulle man som husejer bruge Nem-Id på Vestforbrændningens hjemmeside, for at bestille afhentning af storskrald og haveaffald. Det var overkill og til stor gene for borgerne. Derfor blev det da heldigvis også hurtigt opgivet, så man nu kan ringe eller bare gå på nettet og bestille afhentning. Imidlertid er der heller ikke udelt tilfredshed med det. Tidligere blev storskrald og haveaffald afhentet automatisk på faste dage. Nu skal tømning bestilles. Det har givet anledning til stor utilfredshed, og især i rækkehusområder giver det da heller ikke mening, for man skal lægge affaldet ”ud for egen hoveddør”, men der kan skraldemanden ikke komme til, han kan kun komme til P-pladserne. På den ene side giver ”ringeordningen” en stor besparelse på renovationstaksten, men på den anden side er det blevet oplevet som en stor irriterende serviceforringelse. Det har vi alt sammen fået rigtig mange henvendelser om, og sagen er ikke endelig landet endnu.

Tjek af fællesbeholdere.

I Albertslund har vi 42 boligområder med fællesbeholdere, og vi har i flere omgange været rundt for at stikke hovedet ned i alle deres mange beholdere.

Generelt ser genbrugsfraktionerne rigtig pæne ud – og de er blevet endnu pænere hen over året. Men naturligvis er der også plads til forbedringer flere steder. Vi har lavet tilbagemeldinger om vores observationer til boligområderne, så de også kunne skride til handling, hvis der var brug for det.

Flere steder har vi opfordret til målrettede kampagner/tiltag og tilbudt vores hjælp. De steder, hvor det så godt ud, satte vi et smiley-klistermærke på beholderne.

Beholderne blev tjekket grundigt

Men hvor meget ryger egentlig forkert?

For at finde ud af hvor stort potentialet for mere genanvendelse er, fik vi en kold vinterdag tømt en nedgravet 5 m³ beholder fra Hyldebjerg ud på et stor presenning, og så gik vi ellers i gang med at eftersortere og veje hver enkelt fraktion. Resultatet var ganske interessant. I restbeholderen var der kun 1-2 % af henholdsvis glas, papir, pap og metal, så der var ikke meget mere at komme efter. Til gengæld var der 7 % plast. Det fyldte rigtig meget, fordi det er så let. Og der var hele 31 % madaffald, der ikke fyldte så meget, men til gengæld er det tungt. Det er altså udsorteringen af plast og madaffald, der halter og derfor det, vi især skal fokusere på.

Så er der gjort klar til eftersortering

Lugt og fluer i madaffaldet. Heldigvis var den første sommer med udsortering af madaffald ikke en af de varme af slagsen. Alligevel gav det nogen steder anledning til lugt, fluer og maddiker. Vores anbefaling er, at madaffaldet dryppes godt af, inden det

kommes i den grønne pose, at posen får en god knude på, og at den lægges forsigtigt ned i beholderen. Men med 12.000 husstande kan det ikke undgås, at der alligevel opstår gener nogen steder. Vi afprøvede derfor de såkaldte "Fly Blocks" med æteriske olier, som skulle tage lugten og jage fluerne væk. Vi prøvede også at spraye lavendelolie direkte i beholderne. Det er for tidligt at konkludere, hvor godt det virker, og grundlæggende skal man heller ikke købe sig fattig i hverken det ene eller andet middel, men hvis nogen bliver ved med at have problemer med madaffaldet, så er det godt at kunne anviser forskellige løsninger.

En krølle på den problematik kom i august, da de to-delte containere skulle have den årlige vask. Nogen steder i bl.a. Vest og Stadionparken, var vaskevandet nået at blive så beskidt, at containerne var mere snavset efter vasken end før....

Projekt "Alle skal med – grønnere vaner". For at være sikker på at komme ud til flere end dem der læser AP, kommunale informationer og vores nyhedsbreve, startede vi projekt "Alle skal med" i 2016. Det handlede bl.a. om at stemme dørklokker, besøge moskeer og opsøge forskellige klubber og foreninger for borgere med rod i andre lande. Den indsats fortsatte vi i 2017 og udvidede til ikke kun at handle om affaldssortering, men også om grønnere vaner, for at sætte fokus på, at man også skal tænke på, hvilke produkter man køber og bruger - ikke bare at sortere dem, når man er færdige med dem.

Gennem projektet har vi stemt dørklokker i AB etagehusene, Topperne og i flere opgange i Bækgården, Damgården, Blokland og i Godthåbsparken, med opfølgende besøg hos 30 familier. Vi har samarbejdet, haft møder med, lavet workshop, holdt oplæg og kurser for Netværkshuset Nord, Biblioteket i Hedemarken, tyrkisk kvindegroupe, Sundhedsambassadørerne, rengøringspersonalet på skolerne, de tyrkisk og pakistanske moskéer, Bydelsmødrene, fædrenetværket BABA, kurdiske kvinder i Blokland, juniorjournalisterne, driftspersonale og ikke mindst de boligsociale medarbejdere fra ABC, der har været en vigtig samarbejdspartner. Endvidere har vi deltaget i Markedsdag i Nord, Ressourcedag i Blokland, Sommerfest i Kanalens kvarter, Børnearrangement med skattejagt, Fællesmad i Blokland med fokus på madspild og affaldssortering, Affaldssortering ved Lindegården, Baby-café, Fri for kemi for børnefamilier og Fri for kemi i hjemmet.

Igen i 2017 engagerede vi Marianne Kruse Kristensen fra organisationen "Agent 21" til at hjælpe os med opgaven. Marianne sluttede omkring årsskiftet 17/18, og vi har derfor ikke mulighed for fremadrettet at køre i samme høje gear, men vi planlægger at fortsætte arbejdet og holde fast i de kontakter, resultater og erfaringer vi har fået.

"Alle skal med" arrangement

Skoler. Gennem foråret/forsommeren underviste vi samtlige folkeskoleklasser på Herstedøster-, Herstedvester- og Egelundskolen. I løbet af en dobbelt lektion kom de igennem affald, kredsløb og sortering. På Herstedlund skole har vi endnu til gode at undervise, da Hedemarken ikke er kommet med på den fulde sortering endnu. Men det er første gang, vi systematisk har undervist alle klasser, og det har givet god mening, og anledning til overvejelser om igen at tilbyde målrettet miljøundervisning, det kunne f.eks. være inden for det område, som skolerne har valgt som "Grønt Flag – Grøn Skole".

Affaldsundervisning i folkeskolen

Indendørssortering. Sorteringen skal være til at overskue indendørs, ellers kommer den ikke til at fungere udendørs. I 2017 fortsatte vi derfor rådgivningen om indretninger i køkkenet, bl.a. med fremvisning af vores 4 demo-køkkenskabe og 4 konkrete indretninger i Solhusene. Men lidt overraskende var der ikke så mange henvendelser om indendørssortering. Vi tilskriver det, at vi i 2016 var rundt i rigtig mange

boligområder for at tale om, vise og ikke mindst lave forskellige indretningsløsninger. Til gengæld har der været interesse for vores erfaringer andre steder fra. Vi har afholdt to Erfamøder for de andre lokale Agenda Centre, holdt oplæg på konferencer i Odense, Nyborg og Rudersdal, samt lavet oplæg for Bo-Vest til brug i Brøndby.

Hjemmeplejen. Nogen der er udfordret i forhold til den udvidede affaldssortering er hjemmeplejen og de borgere de besøger. Helt naturligt er det ikke affaldssortering, der står øverst på deres behovs- og to-do-liste, men alligevel vil alle gerne gøre det så godt, de nu kan. Vi har derfor haft flere seancer med både hjemmeplejens dag- og aftenhold og deres miljøgruppe. Vi har også sammen med dem været på hjemmebesøg og indrettet indendørsaffaldssystemer hos et par borgere, så de kunne se, hvordan det kan gøres. På hjemmebesøgene har vi især lagt vægt på udsorteringen af madaffaldet og til dels plast – alt afhængig af borgernes situation og tilstand.

Andet. I VA 4 Række var der problemer med restaffald i de nedgravede madaffaldsbeholdere. Vi anbefalede dem at sætte en grøn plade rundt om indkasthullet, der samtidig gjorde hullet mindre, så en typisk restpose ikke kunne komme ned, men en grøn

Grøn ring gør hullet mindre og markerer tydeligt, at her skal den grønne pose i!

madaffaldspose godt kunne. Samtidig lavede vi sedler og skilte, og alt i alt har det virket. Det har vi derfor også anbefalet andre boligområder som AB Række og AB Etagehusene, hvor der var lignende problemer. Værst var det i Etagehusene, hvor vi oven i måtte stemme dørklokker. Herfra kom også to såkaldte svigtlæs, der blev kørt til forbrænding i stedet for bioforgasning – os bekendt de eneste svigtlæs i hele byen, hvilket omvendt fortæller, at det generelt ser fornuftigt ud med sorteringen.

For Albertshus har det ikke været helt let. Beliggende i A-centeret udgør ejerforeningen både lejlighederne over Netto og butikkerne i området. Det betyder, at de både skal håndtere erhvervsaffald og husholdningsaffald. Vi har hjulpet dem i processen, tjekket deres sortering og besøgt butikker.

I Solhusene hjalp vi med ansøgningen om fuldt nedgravede beholdere, materialer til beboerne og oplæg på beboermødet.

I VA 4 Nord lavede vi Åben ø arrangement, da deres affaldsøer skulle indvies - på trods af bidende kulde troppede 70 beboere op for at høre om deres nye affaldsordning.

Også Kilde-, Kær-, Dam, Bæk- og Fosgården har været udfordret med fejlsorteringer. Det har derfor været nødvendigt at lave målrettede kampagner for madaffald og pap, med ringe på, hæfte med foto af de steder folk havde sat deres grønne spand, containertjek, smileys på containerne der var gode nok, omdelinger og ommøblering af containere i affaldsøerne.

"Hvor har du din grønne spand stående?" spurgte vi i Nord

Vores erfaring er, at restaffaldscontainerne skal være dem, man støder på først. Står genbrugsfraktionerne først, vil der typisk komme mere restaffald i dem. En erfaring vi også brugte i Topperne, hvor vi ligeledes måtte den store tur igennem med løbende containertjek, smileys, materialer og ringe på i hele bebyggelsen. I Topperne har de affaldsøer med minicontainere, og de kan være svære, at få til at fungere. Vi anbefaler dem derfor, at de overvejer nedgravede beholdere i stedet – gerne kun til restaffaldet. Men sådan at det bliver tydeligt, at rest skal i den nedgravede (man støder på først), mens alt genbrug skal i minicontainerne inde i affaldsøen.

På DIK-kollegiet bor der studerende fra store dele af kloden – typisk blot i få måneder ad gangen. Som vi ser det, er det derfor vigtigt, at de studerende møder et tydeligt system, når de flytter ind, at her sorterer vi altså vores affald på den og den måde. Men det er svært og de fælles køkkener gør, at ansvaret for sorteringen falder mellem flere stole. Vi har løbende debatteret med dem og forsøgt at få en ordning afprøvet på DIK kollegiet, men desværre ind til videre uden held.

En mulig løsning til fælleskøkkener på DIK

Hedemarken kom heller ikke i gang i 2017. De burde have en midlertidig løsning, indtil deres nuværende affaldsøer med nedgravede beholdere bliver udbygget, men sådan gik det ikke. Vi er i dialog med dem og kommunen om det.

Derimod kom Godthåbsparken med i 2017, efter at de havde modtaget deres specialdesignede stativer, de selv havde fået fremstillet. Her er det de ansatte, der indsamler affaldet, og dem mødtes vi med for at tale fraktioner og renhed. For beboerne fortalte vi om affald og sortering på et beboermøde.

Særlige udfordringer fandt vi også i private udlejningsejendomme på f.eks. Linde Alle og Lyngmosevej. Det er små områder, med relativ "lang vej" til ejer og drift, så det er svært at komme igennem med forandringer. Men som alle andre skal de selvfølgelig også sortere - det kræver bare en særlig indsats.

Sammen med Hyldespjældet lavede vi en særlig kampagne, der skulle kombinere fokus på madaffald og plast. Vi udlovede 50 Minimizere til dem, der ville vise os, hvor de havde deres grønne spand stående. Den tog vi så et billede af og formidlede via deres Facebookside til almindelig inspiration.

"Tvivlens kasse" blev godt slidt!

Ved forskellige lejligheder brugte vi igen "tvivlens kasse", med ting som vi erfaringsmæssigt ved folk har svært ved at sortere rigtigt. Den inspirerede også til en udstilling på Brøndagerskolen. I Buerne var vi til indvielse af deres nye og længe ventede Genbrugsgård. Toften fik sedler om madaffald til uddeling. I Snebærhaven andel og Platanparken var det Storskraldet,

der var problemet. I Blokland og Morbærhaven havde deres rådgiver brug for kapacitetsberegninger. Til Enebærhaven forberedte vi forsøget med individuelle papcontainere, da pap er en udfordring i parcelhusområderne. Vi lagde adskilligt på nettet, bl.a. en video om "Minimizere", og skriftligt materiale (herunder om "De 20 svære"). Vi var på hjemmebesøg, på Børnefestugen med affaldskonkurrencer, klædte rådgivere på om plastindsamling, holdt opæg i Vestforbrænding om vores kommunikationsindsats, og for boligselskabet Tranemosegård om "den store affaldshistorie". På en KL-konference i Vejle for alle landets kommuner, fortalte vi om vores erfaringer med nedgravede beholdere i parcelhusområder, og selv har vi også været ude i verden for at suge til os. Dels hos HCS der håndterer vores madaffald i en fabrikshal i Glostrup, dels Københavns kommunes plastsorteringsanlæg på Amager og dels "Guldminen", et særligt genbrugsprojekt, på genbrugspladsen i Sydhavnen.

Besøg på plastsorteringsanlægget

Byens frivillige rundt om på de lokale Genbrugsgårde, fik tilbud om at komme på farligt affaldskursus, og så har vi kigget på CO2 gevinster ved sortering af affald – men det er ikke helt let. I Nord havde vi bod til høstfesten og til Kanalens bydelsfest, gav vi den som omvandrende opdelt skraldespand.

I øvrigt blev 2017 også året, hvor beboerhusene rundt om i byen kunne få systemer til sortering af affaldet.

Alt i alt var 2017 et indkørings- og overgangså. Det er i 2018 kommunens mål om 50 % genanvendelse af husholdningsaffaldet, skal stå sin første prøve. De værste børnesygdomme har vi nu lagt bag os, så forudsætningerne for at nå målet er tilstede - og byen har samlet set taget et kæmpe skridt mod Kredsløbsbyen.

Vand - på vej mod 90 liter

I 2017 blev vi overhalet af virkeligheden – heldigvis! Vores mål er, at vandforbruges pr. borger i Albertslund skal være 95 liter i døgnet i 2020. Men det mål nåede vi allerede i 2016 (i skrivende stund har vi endnu ikke resultatet for 2017). 95 liter er det laveste gennemsnitsforbrug i hele Danmark, så det er ret godt gået! Nu gælder det om at fastholde det lave forbrug og se frem mod næste milepæl: 90 liter. Hvor langt vi skal ned, for at ramme et bæredygtigt forbrug, ved vi ikke endnu, og det vil også ændre sig fra år til år. For det afhænger af, hvor meget vand vi har til rådighed, som igen afhænger af variable faktorer som nedbør, resten af Storkøbenhavns forbrug, industriens og landbrugets behov, omfanget af grundvandsforurening og naturens behov. Men et godt bud vil være mellem 60 og 70 liter. Det kan lyde voldsomt, at skulle skære yderligere 25 – 35 liter af det nuværende forbrug, men omvendt ligger mange albertslundere allerede i dag på det niveau, for husk på, 95 liter er gennemsnittet - nogen ligger over og nogen under. Vi har eksempler på albertslundere, der bruger 35 liter i døgnet eller endda mindre.

Vandsparekonkurrencer. Så vi arbejder ufortrødent videre mod et lavere forbrug. I 2017 havde vi to vandsparekonkurrencer. De kørte over 3 måneder. Til den første prøvede vi at samle deltagere fra hele byen. Det gik ikke specielt godt. Men 4 familier deltog. De fik aflæst deres forbrug hver måned, og den bedste fik en præmie. Det gennemsnitlige forbrug gik fra 116 liter pr. person til 91 liter pr. person. Flot fald – der giver håb.

I den anden konkurrence var de 10 husstande fra samme boligområde. Her var der særligt en familie, der skilte sig ud. For børnene i familien gik 100 % ind i konkurrencen. De satte tid på brusebadet og fyldte deres drikkedunke op - ovre i skolen... ☺.

Alt i alt betød det, at familien, der i

Glade vindere af vandsparekonkurrencen

forvejen havde et meget lavt vandforbrug, endte med at skære 14 % i deres vandforbrug. Omvendt var der også en familie, hvor vandforbruget steg med 29 liter/person/døgn. Moderen fortalte, at hendes ældste søn havde fået en højtaler, som han tog med på badeværelset, når han skulle i bad. Det ville hun dog hurtigt få lavet om på igen, for det ville koste familien kr. 1.700 om året – en dyr højtaler!

Elevbyrådet klædes på

Elevbyrådet. Interessant nok skulle Elevbyrådet, der består af samtlige 6. klasser fra byens folkeskoler, arbejde med temaet vand frem mod februar 2018, hvor eleverne mødes for at beslutte, hvilket vand-projekt, der skal realiseres. De har kr. 70.000 til projektet. For at kickstarte processen var eleverne samlet over 3 omgange i kommunal-bestyrelsessalen, hvor vi holdt oplæg om byens drikkevand, spildevand og regnvand, og gav dem kreative indspark til den ideudvikling, de nu skulle i gang med.

HOFOR. Vi har en god relation til HOFOR i kraft af, at Povl er forbrugervalgt bestyrelsesmedlem i HOFORs vandselskaber. Det førte med sig, at bestyrelsen valgte at afholde sit strategiseminar i ACA i maj måned, hvor der også blev tid til at fortælle om ACA, fremvise vores urinsorterende toilet og inspicere renoveringen af Kanalen.

HOFORs bestyrelse besøger ACA og Kanalen

I Juni deltog vi i HOFORs møde for græsrodde, og vi har fulgt udviklingen omkring overgangen til blødere vand som nåede en milepæl med indvielsen af det nye blødgøringsanlæg på Brøndbyvester vandværk den 28.9 – noget vi også

formidlede via lokalavisen og nettet til albertslunderne.

Endvidere har vi været borgernes bindeled i sagen om overdragelse af stikledninger, hvor der var fejl i materialet til borgerne, der skabte forvirring, og for Rødager der var interesseret i at udskifte asfaltbelægninger med en permeable belægning.

Igangsætter og bindeled var vi også i sagen om udnyttelse af tangen fra Kanalen og regnvandsbassiner til biogas og næringsstoffer. Der er stadig en bid vej, men vi har fået oprettet forbindelsen mellem på den ene side kommunen og HOFOR og på den anden side HCS, der gerne vil prøve at omdanne tangen til gas og næring.

Østerby vandværk. Agendacenteret var med, da Herstedøster skole i uge 46 omdannede skolen til minisamfundet Østerby - og vi var "Østerby vandværk". Her kunne ungerne bl.a.

prøve at smage forskel på flaskevand og postevand, og høre, at der faktisk må være mange flere bakterier i flaskevandet, end i postevandet. De kunne også teste sig selv i, hvor meget vand, de bruger om dagen (her er de faktisk lidt bedre end deres forældre. De bruger i gennemsnit kun bruger 86 liter om dagen). Mange blev også en del af Østerbys vandpatrulje, efter at de havde klaret optagelsesprøven, der bl.a. bestod i at skifte en perlator, tjekke om toilettet løb og regne ud, hvor meget vand et brusebad på 10 minutter bruger. Så det blev en god uge på Østerby vandværk.

Gang i Østerby Vandværk

Andet. I 2017 fastholdt vi det gode samarbejde med Ishøj Forsyning, hvor vi havde en vandsparebod til deres årlige Åben Hus på Thorsbro vandværk og lavede en vandsparekampagne i Vildtbanegården, hvor vi stemte dørklokker og udleverede vandspareperlatorer.

På Copenhagen International School underviste vi om vand, og det gjorde vi også på Egelundskolen, hvorfra vi også hjalp to grupper med deres vand-tema-opgave. I forbindelse med "Science i Albertslund" i uge 39 underviste vi i to omgange på skolerne og havde to klasser med på klimasikrings-cykeltur mm. rundt i byen. For både 8. klassen på Ungecentret og hele Ungecenterets lærerkollegie arrangerede vi også cykelture.

I Nord havde vi en vandspare bod til deres Markedsdag. Vi skrev artikler om vandforurening og lukkede vandværker på Fyn, samt prøvetagning og kontrol af vand i Birkelundparken til AP.

Vi har fremvist byens sorterende toiletter for gæster, haft en vinduesudstilling om alt det der ikke skal ud med spildevandet. Skrevet "Godt gået" med det Grønne regnskab til de fire boligområder (Godthåbsparken, Herstedlund, Egebo og Hyldebjerg), der havde fortjent et klap på skulderen. Og så har vi stadig en irriterende diskussion kørende om AB Syd, Kanalen, og i 4 Nord, der bruger sprøjtegift. I 4 Række har de også overvejet det, men i stedet fundet en meget bedre løsning med varmt vand. Det er tilsyneladende en metode / teknologi, der giver rigtig gode resultater.

Som optakt til julemåneden tilbød vi i slutningen af november gratis spareperlatorer – for nu behøver det hele jo ikke bare gå op i større og større forbrug i julen. 50 stak hovedet ind og fik hver 2 perlatorer :o)

10 % mere natur

Om 35 år vil der bo dobbelt så mange mennesker i verdens byer – dvs. om 35 år vil der være dobbelt så meget by som nu. Det er et kæmpe globalt byggeprojekt, vi allerede står midt i. Og passer vi ikke på, bliver det grønne i byen taberen, mens stål, asfalt, glas og beton breder sig. Også derfor vil vi gøre, hvad vi kan, her hvor vi er, for at skabe mere natur i vores by.

Sammen med Naturgruppen arbejder vi for 10 % mere natur i Albertslund. Kommunalbestyrelsen har opstillet en vision om 10 % mere natur i byen, og den vision vil vi gerne virkeliggøre. For natur har mange fordele:

1. Økonomi: Jo grønnere byen er, jo højere huspriser!
2. Fysisk: Grønne områder motiverer til sund fysisk aktivitet!
3. Socialt: Oplevelser i naturen er mødepladser, der fremmer fællesskaber!
4. Mentalt: Grønne områder har en afstressende effekt på os!
5. Biodiversitet: En mangfoldig natur er en robust og sund natur!
6. Etik: Skal andre passe på naturen, hvor de er, skal vi passe på naturen, hvor vi er!
7. Værdi: Naturen har værdi i sig selv!
8. Klima: Natur i byen sænker temperaturen i byen!
9. Fremtidssikring af byerne: Flere mennesker flytter til byerne. Derfor kommer det grønne i byerne under pres. Det skal beskyttes og udvikles!
10. Og så det enkle faktum: Vi lever af naturen!

Biotopia. Vores plan har to spor. 1. At skabe flere m2 natur i byen, og 2. At skabe en mere robust og mangfoldig natur; dvs. større biodiversitet. Til formålet ansøgte vi

Der plantes Tørst til citronsommerfugle

bare leve op til, hvad den skal kunne vandteknisk, men når den skal renoveres, skal den også booste den biologiske mangfoldigheden i området.

kommunalbestyrelsen om lov til at etablere et demonstrations-, inspirations- og læringssted i Birkelundparken. Vi kalder det Biotopia, fordi det er drømmen om mere natur i byen. KB gav os tilladelsen, og vi har efterfølgende afholdt arbejdsdage, hvor vi er startet på en brændemur, et kvashegn, har opsat fuglekasser, forberedt til pindsvin og plantet hjemmehørende træer og buske til sommerfugle og andre insekter. Samtidig har vi skaffet materialer til et kæmpe insekthotel, og vi er i en god dialog med HOFOR, der skal til at renovere Svinepytten. Vand er liv, og søen er en del af Biotopia, derfor skal den ikke

Biotopia skal udvikle sig til et sted med spændende naturoplevelser, til et undervisningssted for skoleklasser og til inspiration for haveejere, boligområder og grundejere i øvrigt. Her kan de tage ideer og enkeltelementer med sig for at realisere dem i haver og på fællesarealer – og således bidrage til 10 % mere natur. Vil man følge med i udviklingen af Biotopia, sender man en mail til markussen@agendacenter.dk og kommer på maillisten.

Velfortjent pause i Biotopia

Insekthotel. Et insekthotel er et sted, hvor insekter kan søge ly, formere sig og overvintre. Det skal rumme et antal forskellige "værelser" - hulrum, hvor forskellige insektarter finder netop de forhold, de sætter pris på. Og vi skal sætte pris på insekterne, for de er nyttige i haverne. De

bestøver blomster, så der kan komme frugter. De er nyttedyr, som tager irriterende fluer og skadedyr som lus og mider.

I Biotopia vil vi lave forskellige modeller af insekthoteller, men vi fik også Forvaringsanstalten til at producere små insekthoteller til os, som vi sælger. De er meget dekorative, og dem havde vi med på Grøn Dag, til høstmarked i Røde Vejmølleparken og på Birkelundgård til kommunens 25 års jubilæum for Grønt Regnskab. Alle tre steder med en bod om 10 % mere natur, Biotopia og altså insekthoteller.

Andet. Sammen med biblioteket arrangerede vi en aften om at få succes med mere natur i haven, hvor forfatter og have- og landskabskonsulent Jens Thejsen fortalte og viste billeder. Jens var også turguide på en Spis-Din-By cykeltur med 16 deltagere rundt i Albertslund for at finde spiselige frugter og urter.

Ved Dyregården havde vi igen Nemhaver, dvs. nyttehaver der ikke skal graves, fordi Dyregården hvert forår bearbejder jorden maskinelt.

"Mere natur i haven" på biblioteket

Vi forsøgte os også med at få et lammelaug op at stå, men det blev ikke til noget. Interessen var for lille.

For at arbejde med mere natur i parcelhushaverne, har vi samarbejdet med en parcelhusejer i Hvidager. Deres have kan måske udvikle sig til demonstrationshave.

I Lærkens Kvarter har vi kontakt til en beboergruppe der ønsker at skabe mere natur i deres område, efter at renoveringen af boligerne er overstået.

Til miljøgruppen på rådhuset har vi lavet et forslag til, hvordan man kan skabe mere natur i ”haverne” mellem rådhusblokkene.

Det spændende bosætningsprojekt, Small Living, på den ledige grund på Randager, er interesseret i at håndtere al regnvand på grunden, derfor lavede vi en opgørelse over, hvor meget vand beplantningen på stedet kan optage.

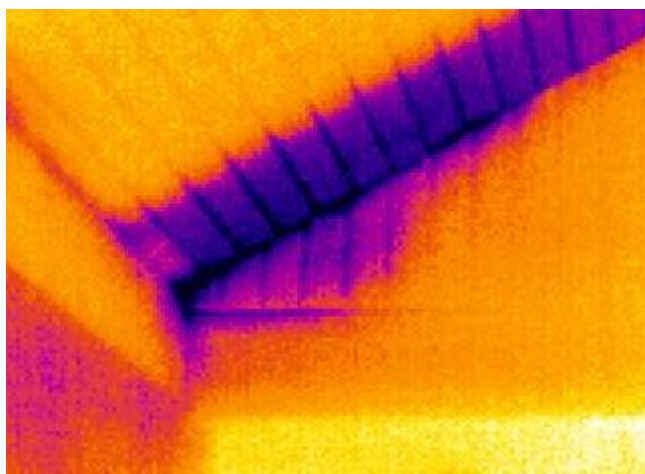
På gymnasiet sad vi i dommerpanelet til deres konkurrence mellem klasserne om, hvem der havde det bedste bud på et Urban Farming projekt.

Vi var med til § 17,4 udvalgets statusmøde om Urban Farming, og nu Kanalen er ved at være færdigrenoveret, er tiden kommet til at diskutere mere grønt i Kanalen og Kanalgaden; det er vi i dialog med kommunen om.

2. Den Vedvarende energiby

Uden energi går alt i stå. Uden energi sker der absolut intet. I dag er vores primære energikilde fossile brændsler – olie, kul og gas. Men de slipper op. For de kan kun bruges en gang. Samtidig skaber de forurening og klimaforandringer. Det er derfor, ACA arbejder for at nedsætte byens energiforbrug og at skifte til vedvarende energi.

Vores mål er, at Albertslund bliver en Vedvarende energiby. At energiforbruget falder, at den vedvarende energi i byen udnyttes og at energiforsyningen udefra beror på vedvarende energikilder. Vi vil skabe engagement og bevidsthed om energiens betydning, drivhuseffektens alvor, nødvendigheden af en energimæssig omstilling, der også er et vilkår for at opretholde velfærdssamfundet.

Virkeligheden set gennem vores termografikamera

Termografering. Med vores varmefølsomme kamera har vi været på 29 hjemmebesøg. Det er ofte første skridt på vej til handling, når man går og overvejer udskiftning af døre og vinduer eller efterisolering.

Renoveringer. ACA har ingen direkte rolle i de store renoveringer i byen. Alligevel kommer vi i berøring med dem, når det f.eks. handler om energi, belysning, affaldshåndtering og vandforbrug. Det kan både være teknikere eller berørte borgere, der henvender sig.

Radonmålere. Vi valgte at indstille udlånet af radonmålere. Nogen havde klaget til Konkurrencestyrelsen over, at vi lånte radonmålere ud gratis – og det må vi åbenbart ikke. Hvis de skal lånes ud, skal vi tage penge for det, og føre et helt selvstændigt regnskab for det. Det vurderede vi, ville blive alt for bureaukratisk, og derfor indstillede vi udlånet – selvom vi ikke opfatter det som konkurrenceforvridning, men som noget der skaber arbejde og sunde boliger.

Andet. Solceller er ikke i høj kurs for tiden i Danmark. Markedet er desværre gået helt i stå. For at diskutere hvad der kan gøres ved det, var vi til møde med Dansk Solcelleforening og Klimaforeningen, der siden udgav hæftet ”Solceller i skyggen”.

I forbindelse med årsafregningerne oplyste vi om, hvordan man skal forstå regningen, gennem artikler, nettet og hjemmebesøg; herunder var der en ret kompliceret sag med afregning fra et solcelleanlæg. Til kommunens Grønne regnskab kvalificerede vi teksterne. På Egelundskolen underviste vi i energibesparelser i køkkenet i 4 omgange. Og så holdt vi møder med Small Living Albertslund om deres byggeprojekt af 15-20 træboliger på skruefundament på den ledige grund på Randager.

3. Bæredygtig kultur

Bæredygtighed kommer ikke af sig selv, for så havde Albertslund, Danmark og resten af verden for længst været bæredygtig. Bæredygtighed kan heller ikke købes - Bæredygtighed skal skabes! Det er det, den stræben, vilje og efterspørgsel efter at leve et bæredygtig liv, ACA understøtter og vil udvikle. Bæredygtighed er et fælles projekt. Det kan ikke skabes individuelt. Det skal skabes i et fællesskab af selvstændige individer – af mennesker der vil bæredygtighed.

Vores mål er, at bæredygtighed bliver den almindelige norm i hverdagslivet og den fremherskende politiske norm, og at det bliver nemmere og en fordel at stræbe efter bæredygtighed.

I Love Albertslund. Året igennem har vi lagt en række enkelt opslag ud på facebook siden, og lavet en enkelt kampagne. Den bestod i første omgang af 13 plakater, der high-lightede gode Delefællesskaber i Albertslund, og mundede så ud i 3 plakater der opfordrede til at stemme til kommunevalget i november, for på den måde at bakke op om det lokale fællesskab. Ved årets udgang havde ”I Love Albertslund” 2.114 venner på Facebook.

Hønsegårde er flere steder i Albertslund omdrejningspunktet i gode delefællesskaber

Et godt delefællesskab i Albertslund

I Albertslund

Jonas Wandahl Agner
Lis Jensen, Hyldespjældet

Grønne produkter er miljømærkede produkter

Grønne vaner. Projektet går ud på at 10 familier afprøver miljøvenlige produkter i nogle måneder. Forskning viser nemlig, at det typisk tager 3 måneder at ændre sine vaner. Først besøger vi familierne og gennemgår deres plejeprodukter, vaske- og rengøringsmidler mm. Derefter får de nye og mere miljøvenlige versioner uden parfume, hormonforstyrrende stoffer og skadelige kemikalier, der er sundere for både børn og voksne, men også for naturen, hvor det hele ender i sidste ende. Efterfølgende oplever vi, at alle familier helt eller delvist går over til at bruge mere miljøvenlige produkter.

Resultaterne bruger vi også i vores videre formidling.

Delefællesskaber. Samarbejdet med Røde Kors butikken fungerer fint. Stort set hver uge henter vi bøger, legetøj og nips, som vi kan bruge i vores egen bytttereol ved ACA. Og den er fortsat meget populær. Den kræver naturligvis noget tilsyn, så den ikke roder og gror til, men vi kan varmt anbefale, at andre tager ideen op, og etablerer deres egen bytttereol – vi hjælper gerne til.

Det gjorde vi f.eks. med "Næsteskabet" ved Musikteateret. Her indhentede vi

Næstehjælperne foran "Næsteskabet"

myndighedstilladelser, skaffede et skab, malede det og fik det etableret. Nu drives det så af en gruppe "Næstehjælper", der dagligt tilser det. I skabet kan man sætte fødevarer som pasta, dåser og kiks, der ikke skal være på køl, men også rengøringsmidler og plejeprodukter. Desværre er der brug for den slags "Næsteskabe" i dagens Danmark, men når det nu skal være, så har der heldigvis været rigtig god

opbakning fra både borgere og butikker. Der bliver både givet og taget i respekt for, at det skal holdes pænt og hygiejnisk, og at der også skal være varer til andre.

I Børnehuset Hyldebjerg hjalp vi igen med at få det lokale julebyttemarked op at stå.

I ACA kan man fortsat låne vores el-cykel og vores el/batteridrevne haveredskaber.

Drivhuset. Byttehuset "Drivhuset" på kommunens genbrugsstation udvikler sig hele tiden. I 2017 kunne vi således indvie "bogladden", der dagligt tilses af en ny gruppe frivillige. De sørger for, at bøgerne bliver sorteret, sat på reoler og i det hele taget præsenterer sig ordentlig. Samtidig håber vi, at kunne skaffe ordentlige faciliteter til møbler og byggematerialer.

Selve Drivhuset passes af kommunalt ansatte i dagligdagen, mens de frivillige tager sig af weekenderne. Det fungerer fint, og der er kommet flere frivillige til i løbet af året, men det har også givet anledning til diskussioner. Kommunalt ansatte må nemlig ikke klunse på Genbrugsstationen, og det giver god mening, men i forhold til de frivillige synes vi jo som noget helt selvfølgelig, at de, som alle andre borgere, skal have lov til at tage ting i Drivhuset. Hvorfor skal frivillige være dårligere stillet end alle andre borgere!? Som organisator for de frivillige sørger vi for passerplaner, fællesmøder og Drivhusets facebookside. Og i årets løb har vi stået for en affaldssorterings- og genanvendelses-kampagne, en workshop i forbindelse med Halloween, rundvisning af gæster fra ARC (Amager Ressource Center) og irakisk tv der kom for at lave en udsendelse.

Byttemarked på Birkelundgård. Søndag den 1. oktober var laden på Birkelundgård for 5. gang rammen om det årlige Byttemarked. Nok omkring 400 byttelystne borgere dukkede op med ting og sager, de ikke længere skulle bruge – og i håb om, at de kunne finde noget (de ikke vidste) de manglede. Det er færre end tidligere, og måske spillede det dårlige vejr ind, eller måske er behovet ikke så stort mere, efter at man daglige kan bytte i Drivhuset, eller måske noget helt tredje eller fjerde, men i hvert fald er Byttemarkedet et godt arrangement, som vi gerne gentager sammen med vores gode samarbejdspartnere de frivillige i Drivhuset, Røde Kors Butikken og Kulturhuset Birkelundgård.

*Byttemarked på
Birkelundgård*

Tagsagsfonden. ACA fik i 2015 den ære at få lov til at udlodde de resterende kr. 150.570,45 i ”Tagsagsfonden”, fra den legendariske boligaktion i 70’erne, hvor 2.100 gård- og række huse i Syd og Vest aktionerede for ikke at komme til at betale ”for andres svigt og fejl”. I 2017 fik gårdhusafdelingen AB 6 Vest bevilliget kr. 14.949 til en hjertestarter.

Andet. Vi opreklamerede og udlånte snappere til en institution og flere boligområder til DN's nationale affaldsindsamlingsdag i april. Med en 3.klasse på Herstedøster skole lavede vi affaldsindsamling, og gartnerne fra Materialegården efterspurgte vores nudging-skilte om at ”Bruge skraldespanden”, som vi havde udarbejdet i forbindelse med en renholdningskampagne i Birkelundparken.

4. Generelt

Vores mål er, at der foregår Agendaarbejde i samtlige 81 boligområder i 2016-20, at vi hvert år samarbejder med et antal boligområder, der udgør mindst halvdelen af byens boliger, og at forbrugene falder. At udvikle netværk, samarbejder og engagement. At lave demonstrationsprojekter og informere. At fremme den nationale omstillingsproces i samarbejde med andre lokale Agenda Centre.

5-års mål og samarbejde med 44 boligområder. I Albertslund har vi defineret 81 boligområder, inkl. vejlaug med egen bestyrelse. For at komme rundt i hele byen er vores mål, at have konkrete samarbejder med samtlige 81 boligområder i løbet af 5 års perioden 2016 - 2020. Samtidig er vores mål hvert år at have konkrete samarbejder med et antal boligområder, der udgør mindst halvdelen af byens boliger. I 2017 havde vi kontakt med de fleste boligområder og konkrete samarbejder med 44 af dem. Tilsammen repræsenterer de 44 boligområder 60 % af byens boliger.

De andre 5-års mål for perioden 2016-2020 er:

- Elforbruget pr. borger pr. år skal falde.
- 60 % af husholdningsaffaldet sorteres til genanvendelse i 2020.
- Vandforbruget pr. person pr. døgn er 95 liter i 2020.
- Der skal frem mod 2020 skabes 10 nye defællesskaber.
- Og i 2020 skal vi have mindst 500 medlemmer i vores Miljø- og affaldsnetværk.

Indtægtsdækket virksomhed. Det er vigtig for os at tjene penge. Grundfinansieringen fra takster og skat, rækker kun til to medarbejdere. Den indtægtsdækkede virksomhed giver os mulighed for at have 3 medarbejdere og flere timelønnede, og dermed meget bredere kompetencer i Centeret – helt i den oprindelige ”Agenda 21 ånd”, der jo netop tænkte på tværs af indsatsområder og sektorer.

I 2017 hjalp vi Ishøj Forsyning med en vandsparekampagne i Vildtbanegården, og for Albertslund kommune lavede vi en lang række forskellige opgaver omkring affaldssystemet, og for 7. år i træk arrangerede vi også ”Grøn Dag” sammen med kommunen og Materialegården.

Der er mange aktiviteter på Grøn Dag. Her er det hos ”10% Mere Natur”, hvor man kunne lave sit eget insekthotel

Nyhedsbreve og artikler. I 2017 lavede vi 3 "Nyt fra Brugergruppen" for Brugergruppens Arbejdsgruppen i kølvandet på Brugergruppemøderne. Vi udsendte 2 "Nyt fra ACA", det er færre end normalt, men det går nok den vej i takt med, at vi løbende udsender nyhedsmails til Miljø- og Affaldsnetværket. Det blev også til 10 fortrykte artikler til beboerbladene og hjemmesider i boligområderne, og så har vi løbende leveret artikler med fotos til Albertslundposten, der brugte 22 af dem i den trykte avis, og flere på deres hjemmeside.

Hjemmeside og Facebook. Hver uge opdaterer vi www.agendacenter.dk med nye miljøhistorier fra Albertslund og "Ugens Tanke". Vores Facebookside har 370 venner (mod 323 ved årets start).

Albertslund Miljø- og affaldsnetværk. Omkring 400 er med i netværket. De modtager løbende vores miljøopdateringer på mail. Det kan være om affaldsordningerne, om kampagner og indsatsområder, om arrangementer og andre miljørelaterede emner i byen, så man kan være nogenlunde klædt på.

Vores egen Agendaplan. Den laver vi hvert år for kontoret i Kanalens Kvarter 32. Den indeholder vores miljøprincipper, opgør vores grønne regnskab, laver status på sidste års handleplan og beslutter handleplanen for det kommende år. I 2017 ville vi bl.a. dyrke spiseligt i vindueskarmene, lave 3 forskellige udstillinger og male / udsmykke "vores" betonmur.

Netværket for Lokale Agenda 21 Centre. Netværket tog i 2017 navneforandring til "Netværk for Lokalt Agenda 21 Arbejde" og signalerede dermed, at Netværket ikke kun er for Centre, men at også lokale grupper og råd uden ansatte er ligeværdige parter i Netværket. I maj arrangerede vi netværkets årsmøde med Mogens Lykketoft som oplægsholder om FN's 17 Verdensmål. Det er mål, vi i stigende grad må tage op og overveje, hvordan de skal håndteres på lokalt plan. På mødet fortalte Kim Brostrøm også om DOLL og perspektiverne med Smart City.

Mogens Lykketoft holdt oplæg om FN's 17 Verdensmål på netværkets Årsmøde

I netværket har vi tradition for at holde Erfa-møder. Vi bød ind med 2. Først et om erfaringer med indendørs sortering. Det var der imidlertid så stor interesse for, at vi måtte lave det to gange. Senere arrangerede vi også til et Erfa-møde om "Mere natur i byen".

Kommunale projektgrupper og samarbejder. To gange om året inviterer kommunen nye medarbejdere på en introdag. I den forbindelse har vi fornøjelsen af at være guide på en bustur rundt i hele byen, hvor vi fortæller både om byens fortid, nutid og fremtid.

Vi har deltaget i workshop om lavtemperaturfjernvarme og delefællesskaber, og været til projektmøder om Lighting Metrolopi, Elbiler, Urban Farming, Social Økonomisk Virksomhed, Udeliv, Belysning, Grønt regnskab og Klimastrategien.

Endvidere har vi holdt oplæg på kommunens miljøseminar om miljøkommunikation, og om ACA og miljøarbejdet i byen for politikerne i Miljø- og Byudvalget.

Med biblioteket havde vi tre arrangementer. Det tidligere omtalte om mere natur i haven, et med Gregers Andersen om ”Opgør med grænseløshedens kultur” og et med Plastic Change om plastik og plastforurening i verdenshavene.

Ved en festlighed på Birkelundgaard blev 25 året for kommunens første Grønne Regnskab fejret. I den forbindelse gjorde vi status, perspektiverede de Grønne Regnskaber og talte om, hvor langt vi er nået med omstillingen til bæredygtighed i Albertslund.

Andet. For første gang var vi en gruppe på 5 afsted til Folkemøde på Bornholm. På Folkemødet skulle vi holde oplæg om ”Det Bæredygtige Albertslund”, men vi var naturligvis også rundt til de mange debatter for at suge til os og blive inspireret. Vi blev en god fælles oplevelse rigere.

Tove, ACA's formand, midt i billedet til Folkemøde på Bornholm

Gennem året har vi haft gæster fra Sydafrika og Tyskland, af den russiske viceenergiminister, lige som Uffe Elbæk fra Alternativet var forbi.

På Miljøstrategisk seminar på Aalborg Universitet holdt vi oplæg om Delefællesskaber i Albertslund. I Information og Jyllandsposten bidrog vi til artikler, og det lokale blad 60+ valgte at bringe en stor artikel, der præsenterede ACA.

Vi plejer at passe arealer og blomsterbede rundt om ACA, men pga. renoveringen af Kanalen har det meste af året gået op i byggerod. I midlertid er det overstået nu, og vi glæder os over det flotte resultat og til at etablere nye oplevelser omkring Centeret, herunder blomsterbede og lidt mere natur, som der desværre blev mindre af med renoveringen.

I slutningen af året fik vi mulighed for at låne Nordeas tidligere lokaler i A-centeret til udstilling i vinduerne. Det blev både til udstilling af I Love Albertslund plakaterne om delefællesskaber og en juleudstilling lavet af genbrugsting – med tilhørende inspirationsfolder.

Vi har lånt vores mødelokale ud til foreningsmøder lige som vi gerne hjælper foreninger med at få kopieret deres materialer, og så har vi naturligvis igen-igen ydet personlig rådgivning til borgere, der kiggede ind, ringede eller mailede, og vi har solgt fuglekasser, insekthoteller og en masse små solcelle-vippe-figurer, ligesom vi igen uddelte lommeskebærere – bl.a. fik hjemmeplejen 100 stykker.

I december ikklædte ACA's medarbejdere sig traditionen tro nissehuer og delte gaver ud i A-centeret. Denne gang var det poser med økologiske grødris, for at opmuntre til at sætte økologien på bordet i juledagene.

5. Kulturøkologisk Forening (KØF)

Man kan ikke være medlem af ACA, men det kan man af KØF, der er en selvstændig medlemsforening, med egen bestyrelse. KØF bor sammen med ACA i lokalerne i Kanalens Kvarter. De ansatte i ACA er også sekretariat for KØF. Derfor kommer her en kort redegørelse for, hvad KØF lavede i 2017.

Bydiversitet. Den 29.3. sluttede cirklen for 4-SYD-figurerne. 28 måneder tidligere havde KØF fået pålæg om at fjerne figurene fra et gårdhus i Ørnens Kvarter, men nu fik foreningen så lov til at sætte dem op på afdelingens beboerhus i Svanens Kvarter i stedet. Så figurene kom ”hjem”, og glæden var stor, da foreningen kunne genindvie dem. De syv figurer symboliserer afdelingens 7 kvarterer: Ørnen, Svanen, Hanen, Spætten, Uglen, Ravn og Duen. Dertil kommer kompasset, der peger mod 4 SYD. Alle hænger de nu på 4 SYDs beboerhus til glæde og eftertanke. *Glæde*, fordi vi ved, at farver gør os glade. *Eftertanke*, for når vi mennesker er forskellige – hvorfor skal vores huse så være grå og ens!?

4-Syd figurene genindvies på afdelingens beboerhus

Foreningen arbejdede videre med at få lys på Kvikly gavlen, og for andet år i træk lavede den en ”Bydiversitets plakat” med eksempler på udsmykninger i byen skabt inden for det senest år.

Store Vejleå Trampesti. KØF vedligeholdte Trampestien med buskrydder og motorsav, og arrangerede fem guidede Trampeture.

Bjørnekløbekæmpelse. I 13 år har KØF bekæmpet Bjørneklo manuelt uden gift på frivillig basis i Hyldagerparken. I resten af Store Vejleådal bekæmper foreningen Bjørneklo for kommunen. Foreningen vurderer, at der nu kun er 10-15 % bjørneklo tilbage.

Bydiversitetplakaten 2017

Indsamling til Afrika. KØF donerede endnu et solcelleanlæg til et skole- og børnehjem i Uganda, som også fik 4-500 par børnesko indsamlet på institutioner rundt om i Albertslund. Dejligt at kunne give sko videre til nogen, der virkelig har brug for dem.

Børnesko fra Albertslund gives videre til børn i Afrika

Årets Lyspunkt. For 11. gang uddelte KØF "Lyspunktprisen". Prisen gik i 2017 til Small Living og formanden Peter Friis, for deres ekstraordinære indsats for at sætte en ny boform på dagsordenen i Albertslund.

Peter Friis fik Lyspunktprisen overrakt på grunden på Randager hvor Small Living håber at kunne bygge miljøvenlige boliger

Endvidere deltog KØF i "Grøn Dag", var med da Vestskoven fejrede sit 50 års jubilæum, arrangerede 2 cykelture ud for at finde "Kæmperne" og en tur til De Våde Enge. Og så satte foreningen lys på den store Klodemosaik på støjturen ved jernbanen under COP 23 i Bonn, for at minde om mosaikkens budskab: "Globale aftaler - eller flere kloder".

Hele KØF's beretning kan ses på www.agendacenter.dk

KØF har to pladser i ACA's bestyrelse. Valgt til pladserne er Knud Dahn (Robinievej) og Mikkel Ellung Larsen (BO-VEST).

Guidet tur på Store Vejleå Trampesti

6. Økonomi og medarbejdere

At have en sund økonomi er grundlæggende for ACA. Vi kaster os ikke ud i noget, vi ikke økonomisk kan overskue, for gæld og dårlig økonomi vil tvinge os til at flytte fokus fra vores formål: **Det Bæredygtige Albertslund**.

Derfor tilpasser vi altid vores udgifter til vores indtægter, og prioriterer at have en fornuftig egenkapital. Det betyder omvendt ikke, at vi vil puge penge sammen. Pengene skal jo netop ud og arbejde for omstillingen til bæredygtighed.

Også i 2017 var vi 3 projektmedarbejdere. Nemlig Povl, Helene og Signe (sidstnævnte på 30 timer). Til gengæld var vi flere timelønnede. Ud over de to "gamle", Line vores hjemmesidetekniker og Tage vores IT-supporter, fik vi Jens Thejsen som faglig konsulent på 10 % mere natur, Patrick Wilson som handyman, og fra foreningen "Agent 21" fik vi Marianne Kruse Kristiansen, der hjalp os med undervisning i skolerne og projekt "Alle skal med". Endelig havde vi Ida Hartmann og Cindy Frede i virksomhedspraktik i hhv. 5 uger og 3 måneder.

ACA's grundfinansiering kommer dels fra varme-, affald- og vandtaksterne og dels fra skattemidler. Men derud over udfører vi indtægtsdækket virksomhed og søger fondsmidler. Den indtægtsdækkede virksomhed udgjorde i 2017 kr. 262.600 eks. moms. Endvidere har vi en 3-årig bevilling fra Friluftsrådet på kr. 72.500 til projekt "10 % mere natur". Den løber i 2016-2019.

Økonomisk kom ACA ud af 2017 med et underskud på kr. 193.000, i forhold til, at vi havde budgetteret med et underskud på kr. 204.000. Resultatet er således kr. 11.000 bedre end budgetteret.

Alle kan søge ACA om økonomisk støtte til et lokalt miljøprojekt. Men for at være sikre på, at vi ikke kommer til at bevillige offentlige midler, vi har modtaget fra takster og skat, til projekter, som offentlige midler ikke må bruges til, opdeler vi efter aftale med Albertslund kommune og i samarbejde med vores statsautoriserede revisor vores egenkapital i midler, vi selv har tjent og midler, der stammer fra takster og skat. Ved udgangen af 2017 stammer hele egenkapitalen på kr. 584.299 fra midler vi selv har tjent.

7. Handleplan 2018

Agenda Centerets årlige Handleplan tager udgangspunkt i de tre grundvilkår for bæredygtighed: 1. *Vedvarende energi*, 2. *Kredsløb*, 3. *Bæredygtig kultur*, og et fjerde *tværgående* indsatsområde.

I 2018 vil vi fortsat have særlig fokus på ”Kredsløb” (især affaldssortering) og ”10 % mere natur i Albertslund”.

1. Den Vedvarende energiby

Målet er, at Albertslund bliver en Vedvarende energiby. Derfor vil vi i 2018:

Lave mindst 20 energitjek med termografering, medvirke i fbm. renoveringer, kontakte Ung Energi mhp. oprettelse af en lokal afdeling, bidrage til kommunens klimastrategi, energispareplan og omstillingen til lavtemperaturfjernvarme.

2. Kredsløbsbyen

Målet er, at Albertslund skal være en kredsløbsby, hvor både organiske og uorganiske materialer recirkuleres. Derfor vil vi i 2018:

Hjælpe borgere og boligområder med affaldssorteringen inde og ude, så kommunens mål om 50 % genanvendelse i 2018 kan nås. Hjælpe de sidste boligområder i gang med det nye

affaldssystem. Have særlig fokus på Mad og Plast fraktionerne. Undervise samtlige klasser i affaldssortering på den fjerde og sidste folkeskole vi mangler (Herstedlund). Fortsætte samarbejde med Drivhuset, organisere de frivillige og sikre åbningstiden. Tilbyde skoleklasser forløb i fht. skolernes Grønt Flag indsats.

I 2018 skal vi også eftersortere restaffaldet, for at blive klogere på hvad og hvor meget der ryger forkert

Udvikle ”Biotopia” i Birkelundparken og ”10 % mere natur i Albertslund” i det hele taget. Tilknytte og engagere flere borgere og boligområder i arbejdet med at skabe mere natur i byen. Bidrage til kommunens Urban Farming strategi; herunder Nem-haverne på Hyldagergrunden.

Fortsætte vandspareindsatsen frem mod 90 liter/per/døgn med hjemmebesøg, ”Godt gået”, årsafregning og vandsparekonkurrencer mm. Indsats for færre kemikalier i kloakken. Formidling omkring vandkredsløb, klimasikring og de Våde Enge. Fortsætte indsatsen for at få algerne/tangen i Kanalen (og andre regnvandsbassiner) sendt til bioforgasning. Udvikle samarbejdet med HOFOR.

3. Bæredygtig kultur

Målet er, at bæredygtighed bliver den almindelige norm i hverdagslivet, og at det bliver nemmere og en fordel at stræbe efter bæredygtighed. Derfor vil vi i 2018:

Synliggøre, understøtte og udvikle nye lokale delefællesskaber. Fortsætte ”I Love Albertslund” kampagnen. Arrangere byttemarked på Birkelundgård, udlåne el-redskaber, lave byttemarked i daginstitution og vedligeholde vores bog- og småtingsbyttereol ved ACA. Bidrage til DN’s nationale affaldsdag og lave kampagne for Spis-Din-By. Kampagne for økologisk mad, ”Grønnere vaner” og administrere/udlodde midlerne i Tagsagsfonden.

4. Tværgående

Målet er, at der foregår Agendaarbejde i samtlige boligområder i perioden 2016-20. Derfor vil vi i 2018:

Samarbejde med et antal boligområder, der udgør mindst halvdelen af byens boliger. Fortsætte samarbejdet med Brugergruppen. Udvide Affalds- og Miljønetværket. Ugentligt opdatere vores hjemmeside, og lave artikler til beboerbladene og AP. Reetablere og vedligeholde oplevelser omkring Agenda Centeret, herunder skabe mere natur omkring Centeret. Være sekretariat for Kulturøkologisk Forening og for ”Netværk for Lokalt Agenda 21 Arbejde”; herunder arrangerer Årsmøde for Netværket. Udføre indtægtsdækket virksomhed og søge fondsmidler. Indgå i kommunale projektgrupper, lave ture for forvaltninger og introducere nye kommunale medarbejdere til Albertslund. Udarbejde vores egen agendaplan og en mere fyldestgørende Handleplan 2018.

Handleplanen her giver et overblik om vores planlagte indsatser i 2018. På baggrund af den har vi udarbejdet en mere detaljeret Handleplan.

Vores grå betonmur ved Agenda Centeret blev udsmykket i 2017

8. Bestyrelse og ansatte

Der er ni pladser i ACA's bestyrelse. De besættes af seks borgere og tre kommunale repræsentanter. Af de seks borgere vælges fire af Brugergruppen og to af KØF. De tre kommunale repræsentanter udpeges af Kommunalbestyrelsen.

Fra Brugergruppen:

- * Tove Jensen, Formand (VA 4 Syd).
- * Lars Bremer (AB Syd gård og række)
- * Rudi Tobisch (Godthåbsparken)
- * Birthe Yde Nielsen (Galgebakken)

Fra Kulturøkologisk Forening:

- * Mikkel Ellung Larsen (BO-VEST)
- * Knud Dahn (Herstedlund)

Udpeget af Kommunalbestyrelsen:

- * Leif Pedersen, Næstformand (Kommunalbestyrelsen)
- * Lars Gravgaard Hansen (Kommunalbestyrelsen) / udtrådt den 31.12.2017
- * Morten Bjørn (Radikale Venstre) / tiltrådt den 1.1.2018
- * Susanne Kremmer (Miljø- og Teknikforvaltningen)

Ansatte i Agenda Center Albertslund:

Povl Markussen	Centerleder	markussen@agendacenter.dk
Helene Eskildsen	Medarbejder	eskildsen@agendacenter.dk
Signe Haahr Landon	Medarbejder	landon@agendacenter.dk
Jens Thejsen	Have- og landskabskonsulent	
Line Hvid Jacobsen	Hjemmesideteknikker	
Tage Jensen	IT-support	
Patrick Wilson	Handyman	

Kanalens Kvarter 32, 2620 Albertslund, tlf. 43 62 20 15

E-mail: albertslund@agendacenter.dk

www.agendacenter.dk

Facebook: Agenda Center Albertslund og I Love Albertslund

Bestyrelsen den 27.2.2018